

Örök rangadók - A vörös meg a csillagok

2013 október 11. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

értékelve

Még nincs

Mérték

Most megpróbálom elmesélni, hogyan vált egy garnitúrából a világ valaha volt legjobb labdarúgócsapata, s hogy miért nem lett annak a gárdának a szakvezetője a világ legjobb edzője.

A szóban forgó együttes az „1970-es brazil válogatott”. Azért az idézőjel, mert mindenki így emlegeti azt a társulatot, jöllehet a kivételes kompánia már 1969-ben kialakult. A világbajnoki címet kétségkívül hetvenben nyerte el, még hozzá százszázalékos teljesítménnyel, ám már a selejtezőkön is makulátlan produkciót nyújtott: ugyanúgy hatból hatszor nyert, akár a vb-n. (Ezzel a kétszörös tökéletességgel egyedül áll a futball történetében.)

Gáll Ferenc olvasónk a FIFA-válogatottal kapcsolatban tett fel kérdéseket. A választ képpel is élénkítjük. Itte világválogatottjaink: Novák, Szűcs, Farkas és Albert. (Jornal do Brasil felvétele)

A kvalifikációs szakaszon 23-2-es gólkülönbséggel jutott túl – gólt csak egyetlen mérkőzésen kapott, de akkor is 6-2-re győzött Kolumbia legjobbjai ellen –, a nagy tornát pedig 19-7-es mutatóval zárta. A döntőt 4-1-re nyerte a Facchetti-Sandro Mazzolái, Rivától Riveráig megannyi extraklasszist felvonultató olasz válogatottal szemben... És meglehet, nem is ez volt a legfőbb erénye. Hanem az a labdaművészet, amelyet kölyökként tátott szájjal bámultam a képernyőn, noha 1966-ban, a felejthetetlenül felemelő liverpooli magyar-brazil vb-meccs (3-1) közvetítése közben azt hittem, a Bene, Albert, Farkas csatártrío virtuóz játékánál szellemesebbet és hatásosabbat elképzelni sem lehet.

Amúgy – e három „varázslón” kívül – Göröcs Jánoson, Machos Ferencen, Mészöly Kálmánon, Tichy Lajoson, Varga Zoltánon nem tettem fel, és alig két hónappal Brazília 1969–1970-es álmokországának megkezdése előtt mérhetetlen büszkeséggel töltött el, hogy 1968 őszén négy magyar – Albert Flórián és Farkas János mellett Novák Dezső és Szűcs Lajos – sorakozott a FIFA világválogatottjának tizenhatos keretében, amely éppen a dél-amerikai együttes vendége volt Rio de Janeiróban, az első brazil vb-aranyérem elhódításának tizedik évfordulóján rendezett gálamérkőzésen.

Mégis, amit azok a sárga mezések műveltek az első mexikói világbajnokságon, úgy telt fel nekem, mint a moziban az Óz, vagyis: a csodák csodája. Még az – európai idő szerint – esti meccsek másnap délelőtti ismétlését is megnéztem (a gimnázium tanári szobájában, igazgatói engedéllyel!), mert valahogyan meg akartam fejteni, miként

nyúlnak ezek a számomra addig csak az újságokból ismert zsonglörök a labdához.

Cirkuszi attrakció volt az, de nem csupán „harlemi” bemutató a nézők bódítására és felderítésére, hiszen miközben – Peterdi Pál szavaival – „kis fehér házinyúllá” változtatta, hamisítatlan labdarúgó-akciók végén rendre a hálóba juttatta a gömböt a felkent artistacsoport. A szívemben persze Bene, Albert, Farkas és a többi magyar maradt a legnagyobb, de már akkor éreztem, amit utólag meg is értettem: nevezetesen, hogy olyasmit, amit a „földön túli” brazilok eladtak, életében csak egyszer láthat az ember. Akárhány szavazást rendeztek azóta, a földkerekség legnevesebb orgánumainál is mindig az jött ki: a futballtörténelem első számú csapata Brazília 1970-es válogatottja.

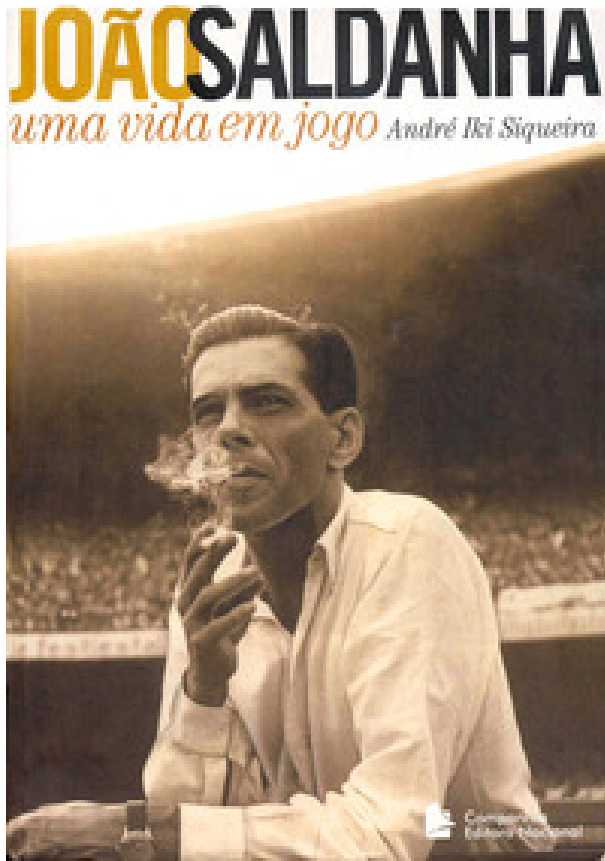
Amelynek játékát az 1969 elején kinevezett szövetségi kapitány, Joao Saldanha alapozta meg. Ő volt a brazil Hoffer József, már abban az értelemben, hogy magyar kollégáját is sportújságíróként nevezték ki a nemzeti együttes szakvezetőjévé. (Speciel 1970-ben.) Hoffer az MTI sportrovatát vezette, Saldanha az O Globo lap- és tévészerkesztőségénél vált a labdarúgás Braziliában megkerülhetetlen személyiségévé, edzőként pedig már tizenkét esztendővel szövetségi kapitányi megbízatása előtt letette névjegyt.

A Botafogót 1957-ben a Rio állami bajnokság első helyére vezette – Braziliában akkor még nem volt országos bajnokság: azt csak 1971-ben írták ki először –, és csapata az évad zárómérkőzésén 6-2-re verte a Fluminensét. Paulo Valentim öt, Mané Garrincha egy gólt szerzett, Saldanha mégis azt mondta: „Ha az emberek a következő négy évben a futballról beszélnek, akkor Garrincháról beszélnek majd.” Paulo Valentimre azért sem emlékeznek olyan szívesen hazájában, mert a csatár a Botafogótól a Boca Juniors-hoz szerződött, sőt letelepedett Argentínában, és ott hunyt el 1984-ben, ötvenegy éves korában. (Másképp esztendővel az után, hogy a még az ötödik ikszet sem taposó Garrincha meghalt. Őt – Valentimmal ellentétben – a riói Maracanában ravatalozták föl.)

Már a „négy száz éves” nyilatkozat idején sejteni lehetett: Saldanháért nem rajong majd Brazília Garrinchánál is emblemikusabb bálványa, Pelé. A kapitány és az etalon között nem is volt meghitt a kapcsolat, de egyenesen elmérgesedett a viszony, amikor 1969 végén a szakvezető pedzegetni kezdte: „Pelének nem feltétlenül kell szerepelnie a kezdő tizenegyben. Tostao legalább olyan karizmatikus játékos, mint ő.” A zurnalista-edző egyébként is határozott egyéniség volt, és kurázsija még nem itt az attól, hogy irányításával a brazil válogatott kilenc meccset vívott hatvankilencben, s valamennyit megnyerte.

Az első április 6-án, a Porto Alegre-i Beira Rio stadion avatásán; a szövetség azért is telepítette a Peru elleni találkozót (2-1) Rio Grande do Sul fővárosába, mert Saldanha abban az államban született. Joao Havelange, a brazil futbalszervezet elnöke egyébként legalább olyan bátor volt, mint kapitánya, hiszen Braziliában az idő tájt katonai diktatúra tombolt, melynek vezetője, Emilio Medici nemhogy ki nem állhatta, de nagy számban ki is iktatta a rendszer ellenségeit. Márpedig Saldanha a Brazil Kommunista Párt tagsági könyvét hordta zakója belsejében.

zsebében...

A diktátor ezt még valahogyan lenyelte, azt azonban sehogyan sem bocsátotta meg a mesternek, hogy mellőzte a vezér kedvencét, az Atletico Mineiróban futballozó Dariót. Ám amikor az ellenvéleményt nem tűrte, az országból a Playboyt és a Der Spiegel-t is kitiltó Medici szóvá tette, hogy fel nem foghatja, a BeloHorizonte-i csatár miért csak időnként kap helyet a válogatottban, Saldanha azzal vágott vissza: „Én sem mondom meg az elnöknek, kiket nevezzen ki minisztereknek.”

A kilencből kilences, elsőprémérleggel nehéz volt fogást találni a szakvezetőn, de ami késik, nem múlik... A brazil szövetség 1970 elején elkövette azt a hibát, hogy „kettős mérkőzésre” hívta meg Argentína együttesét. A sárga mezűek előbb Porto Alegre-ben, majd Rióban fogadták örök riválisukat, és az első alkalommal megszakadt a vendéglátók ragyogó sorozata: a halványkék-fehérek 2-0-ra győztek. Mivel a „visszavágót” négy nap múlva rendezték, Saldanhát nem volt idő leváltani, de nyilvánvalóvá vált: ha a brazilok nem vesznek, mondjuk, 5-0-ás revánst, a szakvezető mehet, amerre lát...

S mert a második mérkőzésen „csak” 2-1-re nyertek a házigazdák, a szövetségi kapitányt a tíz győzelem közben elszenvedett egyetlen vereség miatt elküldték, és beiktatták Mario Zagallót, aki Pelével alkotta a válogatott balszárnyát az 1958-as, majd (a „király” sérüléséig) az 1962-es, egyaránt diadalmas világbajnokságon. (Amúgy Saldanha játékos is volt a Botafogóban.) Ezzel Medicit és Pelét is kielégítették a szövetség illetékesei, akik között korántsem volt teljes az egység, hiszen Saldanha kirúgása után azonnal lemondott Antonio do Passo, a kapitányjelölt technikai bizottság vezetője.

Utóbb rávették a visszatérésre; azoknál talán finomabb módszerekkel, amilyenekkel annak idején a junta Brazíliájában „dolgoztak”... Zagallo pedig jött, látott, győzött – gondolhatnák, de ha így vélik, tévednek. Az új kapitány második meccsén tömegverekedés tört ki a Maracana gypén, minek következtében a 2-1-re győztes braziloktól Jairzinhót és Roberto Mirandát, a chileiektől Silvát és Laubét kiállította Armando Marques brazil (!) játékvezető. Ennél is nagyobb megütközést keltett a délamerikai országban, hogy a világbajnokságot megelőző utolsó három hivatalos mérkőzésén – Rivellino révén – összesen egy gólt ért el a brazil együttes: Paraguay 0-0, Bulgária 0-0, Ausztria 1-0. Havelange odáig ment, hogy azt javasolta: „El se utazzunk a vb-re, mert ami most a válogatottnál zajlik, az kész kabaré!”

Aztán Mexikóban a brazilok (majdnem) mindenkit elkápráztattak, nem utolsósorban azért, mert Zagallo öt 10-est

vetett be: Gerson a Sao Paulo FC-ben, Rivellino a Corinthiansban, Jairzinho a Botafogóban, Tostao a Cruzeiroóban, Pelé a Santosban viselte a „mágikus” dresszt. Mexikó sombreroját, a világ kalapot emelt a csillagos ötös előtt, a világbajnokságon tudósítóként részt vevő Saldanha viszont egyre csak fanyalgott... (Ezért írtam, hogy majdnem mindenkit elkápráztattott a gárda.) A vb-t megelőzően így fogalmazott: „Nem jó a csapat, az előkészületimérkőzések kifejezetten rosszul sikerültek.

Zagallo teletömte a keretet Botafogo-játékosokkal.” Ezen egyrészt fennakadtak a Botafogo-drukkerek, hiszen Saldanha, ugyebár, a riói klub sikeredzője volt, másrészt senki nem értette, mire gondol, mivel a Botafogót csak három (Jairzinho, Roberto Miranda, Paulo Cesar), míg a Santost öt labdarúgó (Carlos Alberto, Joel Camargo, Clodoaldo, Pelé és Edu) képviselte.

Majd az aranyérmeket ekképpen „ünnepelte” a riporter-tréner: „Ez a csapat jobb, mint az elődje, mert ésszerűen tervezett a játéka, és a kulcspozíciókban nagyszerű képességű futballisták szerepelnek. Védekezni azonban még mindig nem tudunk...”

Zagallo tájékozott: „Saldanha rajtunk áll bosszút!” Azért a kritikus még sokáig bírálta: húsz esztendővel később, az olaszországi Mondialén is feltűnt mint tévékommentátor. Itáliában töltötte be a hetvenharmadik életévét, de néhány nappal később szívrohamot kapott, és a vb-döntő városában, Rómában elhunyt. Azon a világbajnokságon a brazilok 1-0-ás vereséget szenvedtek az argentinoktól a legjobb tizenhat között. Saldanha azonban nem abba a brazil–argentinba „halt bele”...

Brazília–Argentína 0-2 (0-0) Barátságos mérkőzés, 1970. március 4., Porto Alegre, 56 000 néző.

Jv.: Armando Marques (brazil). Brazília: Ado – Carlos Alberto, Baldochi, Fontana, Marco Antonio – Gerson, Piazza (Ze Carlos, 46.), Dirceu Lopes – Jairzinho, Pelé, Edu. Argentína: Cejas – Malbernat, Perfumo, Rogel, Diaz – Pastoriza, Brindisi, Madurga – Conigliaro, Fischer, Mas. Gól: Mas (67.), Conigliaro (71.).

www.nol.hu - Hegyi Iván

Infó: A cikk eredeti változata a 2013.03.09-i Népszabadságban olvasható.

Ajánló